

OROSZ ANNA

PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK HORVÁTORSZÁGBAN: KAMPÁNYHANGULAT A VOKSOLÁSOK ELŐTT ÉS UTÁN

PARLIAMENTARY ELECTIONS IN CROATIA:
CAMPAIGN MOOD BEFORE AND AFTER THE VOTING

Összefoglalás: Szoros eredménnyel zárultak a horvát választások, így az fogja eldönteni a kormányalakítás sorsát, hogy melyik oldal tudja előbb prezentálni az elnöknek a 76 parlamenti képviselő támogatását a 151 fős Száborban. A koalícióalkotás valamennyi érintett párt szempontjából kompromisszumkényszert jelent; jelen állás szerint a 2016 óta kormányon lévő Horvát Demokratikus Közösségnek és Andrej Plenković kormányfőnek a legjobbak erre az esélyei. Az ellenzék számára rögzösebb lehet az út a koalíció megalakításához, amelyet egyedül a kormánypárt leváltásának szándéka kötne össze. Ráadásul a baloldal a jelenlegi államfőt, Zoran Milanović-ot jelölte miniszterelnöknek, ami komoly alkotmányos aggályokat vet föl.

Kulcsszavak: Horvátország, választások, politikai pártok, alkotmányos aggályok, horvát–magyar kapcsolatok

Summary: *Parliamentary elections in Croatia resulted in tight results, thanks to which the future of government formation will depend on which side can first present the support of 76 members of the 151-member Croatian Sabor to the President. Building coalition will require compromise from every political parties. The Croatian Democratic Union and Andrej Plenković being in power since 2016 seem to have the best chance to achieve that. For the opposition that road might be rockier as the only link among the parties is the will to defeat the governing party. In addition, the left announced the current President Zoran Milanović as prime minister candidate which has raised serious constitutional concerns in Croatia.*

Keywords: *Croatia, elections, political parties, constitutional concerns, relations with Hungary*

Bevezetés

Horvátországban április 17-én tartották a parlamenti választásokat, amelynek fő tétje az volt, hogy folytathatja-e a kormányzást Andrej Plenković és az általa vezetett Horvát Demokratikus Közösség (*Hrvatska demokratska zajednica*, HDZ). A választás az előrejelzések alapján szorosnak ígérkezett, különösen azután, hogy a baloldali koalíció bejelentette, hogy az államfőt, Zoran Milanović-ot indítja független miniszterelnökjelöltként. Ugyanakkor az elnök azt is kijelentette, hogy a választásokig nem mond le a pozíciójáról. A bejelentés komoly alkotmányos vihart kavart, amely a voksolást követően is folytatódott.

Az Alkotmánybíróság megtiltotta az államfő részvételét a kampányban – tekintettel arra, hogy az államfőnek az alkotmány szerint tilos részt vennie párteseményeken –, majd a miniszterelnöki jelölést is megtorpedózta. Az elnök azonban elutasította az Alkotmánybíróság figyelmeztetését és döntéseit. Zoran Milanović az elmúlt majd tíz

évben erőteljesen jobbra tolódott retorikájában, illetve rendkívül kritikusan viszonyult a nyugati szövetségesekhez, különösen az ukrajnai háború kapcsán. Így egy kormányváltás esetén meglehetősen kiszámíthatatlanná válna a kormány külpolitikája.

A választások végül az előrejelzéseknek megfelelő szoros eredményt hoztak. Mivel sem a HDZ, sem a Szociáldemokrata Párt (*Socijaldemokratska partija Hrvatske*, SDP) nem ért el többséget, a kormányalakítás kilátásait a lehetséges koalíciós partnerek fogják meghatározni. Az eredmények alapján a mérleg nyelve a Haza Mozgalom (*Domovinski pokret*, DP) lehet. A koalícióalkotás azonban mindkét vezető párt számára komoly kompromisszummal járhat.

Az alábbi elemzés röviden áttekinti Horvátország és a HDZ-kormány választások előtti helyzetét, valamint értékeli a voksolás előzményeit és eredményeit. Végül az eredmények fényében felvázoljuk, hogy milyen forgatókönyvek lehetségesek a választások után, illetve, hogy történhet-e érdemi változás a horvát–magyar relációban.

Andrej Plenković kormányának fő eredményei – Horvátország „éltanuló” lett?

[A HDZ 2016-ban vette vissza a kormányrudat](#) a Szociáldemokrata Párttól (*Socijaldemokratska partija Hrvatske*, SDP) és az akkor még miniszterelnöki funkcióban lévő Zoran Milanović-tól. Horvátországot jelentősen visszavetette a 2008 végén berobbant pénzügyi és gazdasági világválság, amelynek köszönhetően egészen 2014-ig lényegében visszaesés jellemezte a gazdaságot. Noha 2015-ben beindult a növekedés, az SDP vezette koalíció parlamenti mandátumainak a száma 80-ról 56-ra csökkent a 2015. novemberi választások eredményeként, így a HDZ kerülhetett kormányra. A gazdasági és a velejáró szociális problémák mellett a migrációs válság kirobbanása is hozzájárult a baloldali népszerűségének drasztikus csökkenéséhez.

A HDZ visszatérése sem ment zökkenőmentesen. Az akkor még Tomislav Karamarko vezette párt csak az újonnan politikai porondra lépő Híd-Függetlenek listájával (*MOST Nezavisnih lista*) tudott kormányt alakítani. A kormány élére kompromisszumos megoldásként Tihomir Orešković, egy centrista gazdasági-pénzügyi szakértő került, de a kormány pár hónap alatt összeomlott Karamarko összeférhetetlenségi botránja és a koalíciós partnerek közti nézeteltérések miatt. Emiatt 2016 szeptemberében újabb választásokat tartottak, amelyen Karamarko helyett már Andrej Plenković vezette a jobboldali pártot. A kormány összeomlása ellenére a baloldali koalíció további helyeket vesztett a Száborban, emiatt Zoran Milanović lemondott a pártelnöki pozíciójáról. Miután Andrej Plenković-ot megválasztották a HDZ vezetőjének, megszilárdította a párt jobbközép orientációját. Ehhez hozzájárult az erőteljesen Európa-párti, mérsékelt jobboldali retorika, amellyel a horvát szavazók jelentős része szimpatizált. Noha a párton belül volt versengés a mérsékelt és a szélsőjobb irányba húzó szárny között, Plenković-ot népszerűsége megkerülhetetlenné tette. [2020-ban végül](#) – egyes közvélemény-kutatások előrejelzései ellenére – a kormányfő vezetésével hatalmas sikert ért el a HDZ, 61-ről 66-ra növelve mandátumainak számát.

A kormány népszerűségét a válságok sem törték le jelentősen. A koronavírus-járvány, a földrengések 2020-ban, és a 2022 februárjában kezdődő ukrajnai háború negatív hatásait viszonylag jól sikerült ellensúlyoznia a kormánynak. A járvány miatt [2020-ban 8,6 százalékkal esett vissza a horvát gazdaság teljesítménye](#). Ezt részben

a turizmus utazáskorlátozás miatti visszaesése eredményezte, ami **miatt 55,3 százalékkal csökkent az előző évhez képest a vendégéjszakák száma**. Azóta azonban a **turizmus rekordszinteket ér el** – ezt elősegíti az euró bevezetése és a schengeni térséghez való csatlakozás is –, ami a gazdaság teljesítményét (is) növeli, azonban számos egyéb kihívással jár. A járvány után az **ukrajnai háború okozott komoly gazdasági kihívásokat**. Az infláció meghaladta a 10 százalékot – ennél még nagyobb mértékben növekedtek az **élelmiszerárak** –, emiatt visszaesett a belső fogyasztás. A horvát exporttermékek iránti kereslet csökkenése is visszavetette a gazdaságot. A kormány intézkedéseket hozott az infláció visszafogására (pl. az alapvető termékek és az energia árának korlátozása) és a fogyasztás ösztönzésére (pl. jövedelemnövelő intézkedések), hogy elősegítse a gazdaság élénkítését. Az ismételt növekedési pályát jól mutatja, hogy a GDP növekedése 2023-ban 2,8 százalék volt, amivel az ország az EU-n belül a második helyen áll. A horvát gazdaság a krízisek ellenére a kormányzati intézkedéseknek, az uniós forrásoknak, és a rekordszintű turizmusnak köszönhetően fokozatosan elérte az **EU átlagának 73 százalékát** (2022).

A Plenković-kormány népszerűségét növelte a szorosabb uniós integráció is. 2023. január 1-től Horvátország bevezette az eurót, illetve csatlakozott a schengeni térséghez. Szintén elkészült a Pelješac-híd, amely révén lehetővé vált, hogy határátlépés nélkül el lehessen jutni az ország déli csücskéből az ország északi területeire. Korábban erre csak Bosznia-Hercegovinán keresztül volt mód, ami komoly idővesztéssel járt a horvátoknak és a turistáknak.

A Plenković-kormány kritikái

A gazdasági növekedés mögött azonban komoly strukturális problémákat is találunk. A növekedést jelentős mértékben az uniós források felhasználása generálja, illetve a kormány jövedelemnövelő intézkedéseinek köszönhető fogyasztásnövekedés, valamint a turisztikai rekordok. Ugyanakkor az előbbiekből származó növekedés hosszabb távon nem feltétlenül fenntartható, és nem tudja kiváltani azt, hogy a gazdaság általános teljesítménye, a termelékenység nem javul. A növekedési adatok mögött meghúzódó másik negatív tendencia az erőteljes kivándorlás. A munkaerőhiány hozzájárult a bérek emelkedéséhez, a kivándorlás azonban hosszabb távon alássa a gazdaság fejlődését. Horvátország egyre nagyobb mértékben szorul rá a külföldről, elsősorban Ázsiából érkező munkaerőre.

Emellett Andrej Plenković kormányait számos botrány érintette és emiatt rengeteg kritika is érte. Kormányára több tagja is korrupciós botrányba keveredett, amit jellemzően az érintett személyek leváltásával orvosolt a kormányfő. **2019-ben Goran Marić állami vagyonért felelős miniszternek kellett lemondania** ingatlanügyletekkel összefüggő korrupciós vádak miatt. 2022-ben egyszerre négy korábbi miniszter ellen indított eljárást a Korrupció és Szervezett Bűnözés Elleni Ügynökség (*Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta*, USKOK). Szintén sok támadás érte a kormányt a 2020-as földrendéseket követő kármentesítés és újjáépítés miatt. **Ez utóbbi miatt váltotta le** Plenković az építésügyi, valamint a regionális fejlesztésért és uniós forrásokért felelős minisztereket, Ivan Paladinat és Nataša Tramišakot. A korrupcióérzékelési index alapján a **sereghajtók közé tartozik Horvátország az Európai Unióban**. A kifejezetten a korrupció megítélésével foglalkozó **2023-as Eurobarometer** szerint a horvátok 96 százaléka szerint elterjedt a korrupció az országban, 54 százalék pedig közvetlenül érintettnek érezte magát. A gazdasági szereplők esetében ezek az adatok 92 és 57 százalék.

Az ellenzék emellett az igazságszolgáltatás politikai függetlenségének aláaknázásával, illetve a média szabadságának korlátozásával vádolta a HDZ-kormányt. A legutóbbi eset, ami a parlament feloszlata előtti tüntetésekhez is hozzájárult Ivan Turudić kinevezése volt állami főügyésszé, mivel őt több alkalommal is összefüggésbe hozták alvilági, illetve korrupcióban érintett személyekkel. [2023-ban a lakosságnak 22, a vállalatoknak pedig mindössze 18 százaléka tekintette „egész jónak” vagy „nagyon jónak” a bírók és bíróságok függetlenségének helyzetét.](#) 2016-ban ezek az értékek még 28 és 24 százalékon álltak. A romlás fő okaként a legtöbben az igazságszolgáltatás működésének átláthatatlanságát és a politikai nyomásgyakorlást említették. Az Európai Bizottság által kiadott jogállamisági jelentés is rámutat erre, egyúttal azonban bizonyos pozitív változásokról is említést tesz (pl. a bírók és ügyészek éves nemzetbiztonsági átvizsgálásának eltörlése).

A korrupciós ügyek, az igazságszolgáltatás bekebelezése mellett növekvő kritika érte Plenković médiához való viszonyát is. Szintén a választások kiírása előtt került a törvényhozás elé az a „Lex AP”-nak (a miniszterelnök nevének kezdőbetűi után) is csúfolt [törvényjavaslat](#), amely büntethetővé tette a nyomozásokhoz köthető bizonyítékok kiszivárogtatását, ezzel jelentős mértékben korlátozva az oknyomozó újságírást. A kritikusok szerint ennek az a célja, hogy többek között a miniszterelnök jó hírnevét megvédjék, és megakadályozzák olyan botrányok kirobbanását, amelyek az ő vagy más, a hatalomhoz közel álló személyek jó hírnevét csorbítanák.

Választási kampány Milanović-csal megfűszerezve

Az elégedetlenségek és a tüntetések ellenére a HDZ mindvégig vezetett a közvéleménykutatások szerint. A [Europe Elects](#) adatbázis összesítése szerint a párt folyamatosan meg tudta őrizni a nagyjából 10 százalékos (1-2 százalékos ingadozással) előnyét a legfőbb baloldali riválisával szemben. Az SDP 19-20 százalékos biztos támogatottsággal rendelkezett a felmérések szerint. A Híd – Horvát Szuverenisták (*MOST – Hrvatski suverenisti*) koalíció 10 százalékos tudhatott maga mögött, a Képesek vagyunk! (*Možemo!*) elnevezésű párt és a Haza Mozgalom egyaránt 9-10 százalékon állt.

Miután feloszlatta magát a parlament 2024. március közepén, az államfő meglepő módon április 17-re, egy szerdai napra írta ki a választásokat. A meglepő dátumot egy másik váratlan bejelentés követte: az SDP elnöke, Peđa Grbin [bejelentette](#), hogy nem ő lesz a listavezető, hanem független jelöltként az államfőt, Zoran Milanović-öt indítják a miniszterelnöki pozícióért. Az államfő is megerősítette ezt, hozzátéve, hogy csak a választásokat követően mondana le államfői posztjáról. Március 18-án az Alkotmánybíróság elnöke, Miroslav Šeparović [hivatalos figyelmeztetést](#) adott ki, amelyben ezt a lépést összeegyeztethetetlennek minősítette az elnöki, pártfüggetlen pozícióval, és hangsúlyozta, hogy Milanović csak a lemondását követően indulhatna a választásokon. Egyúttal jelezte, hogy az Alkotmánybíróság szoroson nyomon fogja követni a választási folyamatot. Az államfő politikai támadásnak minősítette az Alkotmánybíróság döntését. Noha hivatalosan nem került rá a választási listára az államfő, végig a HDZ-vel szemben „kampányolt”. [A választások előtti legvégső üzenete is az volt a polgárokhoz, hogy bárkire szavazzanak, csak ne a regnáló pártra.](#)

Milanović jelölése több szempontból is megosztónak mondható, illetve a baloldal egyfajta önértékelésének is tekinthető. Az elmúlt tíz év során Zoran Milanović retorikája fokozatosan jobbra tolódott. Sokszor még a jobboldalt is zavarba ejtő lépéseivel és

kommunikációjával¹ a politikus szakított pártja egyes politikai irányvonalával, így jelölése is egy meglehetősen ellentmondásos lépésnek tekinthető. Az is egyértelmű azonban, hogy az SDP Milanović pártelnökségről való lemondása után nem volt képes felépíteni egy olyan új vezetőt, aki ringbe szállhatott volna Plenković-csal szemben, így nem volt más ütőképes alternatívája. Az államfő válaszreakciója az Alkotmánybíróság figyelmeztetésére azonban nem aratott osztatlan sikert. [Az SDP koalícióját](#) és szavazóit is megosztotta azzal, hogy nem volt hajlandó lemondani az államfői pozícióról.

A választási kampány rendkívül személyeskedővé vált a két vezető politikus amúgy is rendkívül rossz viszonya miatt. 2020-as megválasztása óta Milanović folyamatosan vitában állt a horvát kormányfővel, aminek különösen a kül- és védelempolitika terén volt látszata, mivel itt gyakran van szükség a két fél közti megállapodásra. Számos kinevezés maradt el mind a honvédelem, mind a diplomácia területén. Sokat csatározott a két fél az ukrajnai háború megítélése tekintetében is, mivel Milanović – a magyar kormányhoz hasonlóan – sokkal kritikusabban viszonyul a nyugati szövetségesekhez. A kampány során is egymás lejáratására törekedett. Míg a kormányfő Milanović korábbi kormányfői teljesítményét tüntette fel negatív színben, illetve az általa okozott alkotmányos „válság”-ra hívta fel a figyelmet, addig az államfő azzal vádolta Plenković-ot, hogy korrupcióba taszítja az országot és felszámolja a független intézményeket.

Az ellenzék kampányát a HDZ leváltásának ígérete dominálta, ezzel szemben a HDZ a 2016 óta elért eredményekre koncentrált. Emellett azonban számos hasonlóságot is fel lehetett fedezni a választási programokban, amelyek elsősorban a jólét és a megélhetés feltételeinek javítására fókuszáltak. A kampány során már a lehetséges kormánykoalíciók kérdése is napirendre került. Az SDP vezette Igazság folyói koalíció, a Možemo! és a MOST koalíciók már ekkor határozottan kizárták a HDZ-vel kötendő szövetséget, egyúttal nyitottságot mutattak bármilyen megoldásra, ami a HDZ leváltásához vezethet. Mindeközben a DP részéről vegyesek voltak a megnyilvánulások. A párt kizárta a Možemo!-val és a szerb kisebbségi képviselőkkel való együttműködést, a HDZ-vel való koalíció tekintetében ugyanakkor megosztott maradt a párt. A koalíció kilátásait rontotta, hogy a választások előtti hétvégén a [Nacional nyilvánosságra hozott](#) egy olyan, a HDZ zártkörű eseményén készült felvételt, amelyen az hallható, hogyan becsmérli Andrej Plenković az ellenzéki pártokat, köztük a DP-t. Mindezek tükrében nehéznek ígérkezett a koalícióalkotás a választásokat követően.

A választások eredménye

Az elmúlt két voksoláshoz képest magasabb volt a részvételi arány a választásokon, az állampolgárok 62,3 százaléka járult az urnákhoz. A magas részvétel egyrészt az ellenzékiek erős elégedetlenségének volt köszönhető, ami már tüntetések formájában is megnyilvánult. Az államfő jelöltsége pedig még inkább felkavarta az állóvizet mindkét oldalon.

1 Például Svédország és Finnország NATO-csatlakozásának blokkolásával fenyegetett annak érdekében, hogy rendezzék a bosznia-hercegovinai horvátok jogait.

Az eredményeket mindkét oldal győzelemként prezentálta. A HDZ sorban harmadszorra őrizte meg vezető helyét a szavazatok 34,44 százalékának megszerzésével. Ezzel az eredménnyel továbbra is a legnagyobb támogatással rendelkező párt maradt Horvátországban, és 61 mandátumot szerzett, melyből háromhoz a diaszpóra által leadott voksok révén jutott. Az SDP koalíciója is a saját győzelmét hangoztatta, arra hívva fel a figyelmet, hogy a szavazók kétharmada a HDZ ellen szavazott. Az Igazság folyói koalíciójának eredménye azonban csak félsikerhez volt elegendő. A koalíció a magas részvételnek köszönhetően jelentős szavazatnövekedést ért el, ugyanakkor a választási rendszer sajátossága és a töredékszavazatok elvesztése miatt csak eggyel több helyük lesz a parlamentben. Mindazonáltal véget ért az SDP népszerűségének csökkenése, amit mindenképp sikerként könyvelhetnek el.

1. táblázat.

A fontosabb pártok és koalíciók mandátumszáma
a 2020-as és a 2024-es választásokon

	2020		2024	
	Mandátumok száma	Szavazatarány (%)	Mandátumok száma	Szavazatarány (%)
HDZ	66	37,26	61	34,44
Igazság folyói (SDP-koalíció)	41	24,87	42	25,41
DP	16	10,89	14	9,57
MOST	8	7,39	11	8,02
Možemo!	7	6,99	10	9,06

A választások igazi győztesének a közepes pártok tekinthetők, amelyek meghatározhatják a parlamenti többség megalkotásának menetét. A baloldali-zöld párt, a Možemo! 10 mandátumot szerzett, hárommal többet, mint négy évvel korábban. Az SDP-hez hasonlóan ez a párt is viszonylag sok töredékszavazatot veszített el részben azok mandátummá konvertálása során, részben pedig az 5 százalékos választási küszöb el nemérése miatt két választókörzetben. A jobboldali ellenzéki pártok közül a MOST tudta növelni a mandátumainak a számát 8-ról 11-re, noha kevesebben szavaztak rá, mint a Možemo!-ra. Ebből is látszik, hogy a szavazatok százalékos arányával nincsen teljesen összhangban a mandátumszám. A DP koalíciója 9,57 százalékot szerzett, és ezzel 14 mandátumot szerzett a horvát törvényhozásban.

Versenyfutás a 76 mandátumért: folytatódó kampány a választások után

Bármennyire is győzelemként kommunikálták a pártok az eredményeket, a kormányalakítás sorsa nem dőlt el, amit az is jól jelez, hogy kampányüzemmódban maradtak a pártok a voksolás után is, és nem csak a júniusi európai parlamenti választások miatt. Ahhoz, hogy az államfő kormányalakításra kérjen fel egy pártot vagy pártszövetséget, valamelyik oldalnak meg kell szereznie a képviselők támogatásának többségét, azaz minimum 76 mandátumot. A HDZ a 61 mandátuma mellett számolhat a kisebbségek képviselőinek (köztük három szerb és egy magyar) támogatásával, amivel együtt már 69-nél tart. Ugyanakkor a királycsináló helyzetben lévő pártokkal már nehezebb a dolga. A Možemo! egyértelművé tette, hogy az Igazság folyóit támogatná a választásokat követően, és a többi párt vezetőjét is arra szólította fel, hogy ne veszítsék szem elől a legfőbb célt: a HDZ leváltását. A MOST is kizárta a HDZ-vel a koalícióalkotás lehetőségét, bár ezt az opciót valószínűleg a HDZ sem forszírozza, mivel már kétszer alakítottak közösen kormányt 2016-ban, ami mindkétszer szakítással ért véget. A Haza Mozgalom számít elsődleges alternatívának, de a párt továbbra is megosztott a HDZ-vel való együttműködés megítélésében, illetve egyes tagjai olyan feltételeket szabnának (pl. a szerb kisebbségi képviselők kizárása a kormánykoalícióból), amely veszteséggel járna a HDZ számára.

A baloldal helyzete sem egyszerű. Számukra a biztos pontot a Možemo! jelenti, viszont az ő támogatásuk még mindig kevés a 76 mandátum eléréséhez. Az áttöréshez valamennyi ellenzéki pártot a maga oldalára kellene állítania az SPD-nek. A MOST együttműködése nem zárható ki a baloldallal, de a döntő az lesz, hogy a Haza Mozgalommal összeállnak-e. A döntés kétélű fegyver lehet: az SDP és a DP politikai szemléletben gyökeresen ellentétes, így egy közös koalíció komoly hitel- és szavazatvesztéssel járhatna mindkét oldalon. A DP a Možemo!-val való együttműködést kizárta a kampány során, így ez a megoldás valószínűtlen. Az Igazság folyói koalíció kormányalakítási törekvései kapcsán nyitott kérdés maradt még a kormányfőjelölt személye is. Nem hivatalosan továbbra is Milanović az SDP jelöltje, de az [Alkotmánybíróság a választások után bejelentette](#), hogy mivel az államfő nem lett hivatalosan listavezető kormányfőjelölt, ezért most már nem is kérhető fel kormányalakításra a lemondása után sem. Milanović és Peđa Grbin is gyalázatosnak nevezte a döntést, ami szerintük a nép akaratának érvényesülését akadályozza. A HDZ mindeközben az alkotmányos keretek negligálásával és alkotmányos válság okozásával vádolja az ellenzéket, különösen az államfőt. Miközben az Alkotmánybíróság joggal szólította fel lemondásra az államfőt, amennyiben részt akar venni a kampányban, érdemben nem avatkozott közbe a kampányidőszakban. Ezután némileg kifogásolható az Alkotmánybíróság közbeavatkozása a választások után, ami ebben a formában már inkább tekinthető politikai lépésnek. Arra ugyanis már volt példa korábban is, hogy a listán kívüli személyt kértek fel kormányalakításra (pl. a fentebb említett Tihomir Orešković), így ez az érv nem teljesen megalapozott.

Az államfő sokáig nem reagált a választások eredményére, illetve nem adta annak sem jelét, hogy lemondásra készülne az elnöki posztról. A hezitálás érthető, hiszen a baloldalnak még mindig kisebb az esélye a kormányalakításra. Milanović-nak ráadásul nemcsak azt kell mérlegelnie a lemondása előtt, hogy összegyűlhet-e a 76 mandátum, de azt is, hogy mennyire lehet tartós az a koalíciós kormány, amelynek

az élére kerülhet. Harmadik opcióként az sem zárható ki, hogy új választásokat ír ki, amennyiben egyik oldal sem tud kormányt alakítani, de ehhez is az ellenzéki pártok közös ellenállására van szüksége.

Következtetések és a magyar-horvát kapcsolatok kilátásai

Az április 17-én megtartott horvát parlamenti választások bizonytalan belpolitikai helyzetet teremtettek azzal, hogy sem a HDZ, sem az SDP koalíciója nem szerzett elegendő mandátumot a kormányalakításhoz. Noha [a HDZ szerint kizárható egy újabb választás kiírása](#), és május 19-re meg fogják szerezni a szükséges támogatást, egyelőre nyilvánosan nem látható, miként állhat össze pontosan a kormányalakításhoz szükséges parlamenti többség. Annak mindenestre kisebb esélye látszik, hogy az SDP alakítson kormányt Zoran Milanović vezetésével. Az ország továbbra is kampányüzemmódban marad, egyrészt a koalícióalkotási bizonytalanságok, másrészt pedig a június 7-i európai parlamenti, majd a decemberi elnökválasztás miatt. Különösen ez utóbbi fokozhatja majd tovább a belpolitikai feszültségeket, miután Milanović-csal szemben többször alkotmányos kifogásokat emelt az Alkotmánybíróság.

Zoran Milanović bekapcsolódásával magyar szempontból is érdekesebbé vált a horvátországi választás. A horvát államfő ugyanis számos kérdésben – pl. az ukrajnai háború megítélésében – Magyarországhoz hasonló álláspontot képvisel, gyakran kritikus hangnemet megütve a nyugati szövetségeseivel szemben. Emiatt jogosan merül fel a kérdés, hogy egy Milanović vezette kormánnyal javulhatna-e a horvát-magyar bilaterális viszony. A válasz azonban korántsem egyértelmű: miközben egyes kérdések kapcsán (mint például az Oroszországhoz fűződő viszony megítélése, az ukrajnai háború kezelése) csökkenhetne a szakadék a felek között, arra nincs garancia, hogy Milanović kormányfőként is képviselné ugyanazt az álláspontot, amit államfőként. Horvátország számára ugyanis számos előnyt jelent az USA-val, a NATO-val és az EU nyugati felével való szoros együttműködés: erősítheti regionális pozícióját az európai energiapiacra, emellett a haderőfejlesztéshez is lényeges nyugati támogatást kap. Ráadásul a kilencvenes évek háborúi miatt a horvát társadalom erőteljesen szolidáris az ukránokkal. Magyarország Európa-politikájának, Nyugathoz való viszonyának megítélésében is nagy valószínűséggel lennének éles törésvonalak a kormánykoalíció tagjai és Milanović között, ami korlátozhatná a leendő kormányfő mozgásterét.

A fentiek tükrében érdemi változásra nem számíthatunk a magyar-horvát kapcsolatokban. Egy esetleges jobbra tolódás következményeként – amit a Haza Mozgalommal való közös koalíció jelenthet – nőhet a nyomás a következő HDZ-kormányon, hogy bizonyos kérdésekben, különösen a migráció kezelése vagy a konzervatív-tradicionális értékrend védelme kapcsán képviseljen konfrontatívabb álláspontot az Európai Unióban, ez azonban nem fog éles váltást eredményezni Horvátország külpolitikájában.

MKI ELEMZÉS

A Magyar Külügyi Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

© A Magyar Külügyi Intézet, 2024.

Szerző:

OROSZ ANNA

Lektorálta:

ÁRMÁS JULIANNA.

Nyelvi lektor: T-Kontakt Kft. | Tördelés: Lévárt Tamás

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Magyar Külügyi Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

ISSN 2063-9244

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2024.07>Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.